

AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU IETEKME UZ APKĀRTĒJO VIDI

VAAD speciālisti pastāvīgi stāsta un raksta, ka augu aizsardzības līdzekļus (AAL) jālieto stingri saskaņā ar marķējumā norādīto, neapdraudot apkārtējo vidi un cilvēka veselību. Šajā ziņu lapā gribam pastāstīt kā top marķējuma teksts, kādus apdraudējumus ne mērķa organismiem jāņem vērā, izvērtējot katra AAL bīstamību un kas obligāti jāievēro darbā ar AAL.

PUTNI UN ZĪDĪTĀJI

AAL var uzņemt ar barību, ūdeni vai patērējot uzturā citus organismus, kas bijuši kontaktā ar AAL, piemēram, sliekas vai zivis. Veicot riska aprēķinus putniem un zīdītājiem, galvenokārt ņem vērā informāciju par barošanās vietām un barības izvēli attiecīgajā periodā. Nākamajā solī tiek novērtēta AAL akūtā un ilgtermiņa ietekme uz barošanās, izdzīvošanas un vairošanās spējām.

BITES

Bites ir būtiski lauksaimnieku palīgi – kultūraugu apputeksnētāji, tāpēc ar to klātbūtni jāreķinās vienmēr, bet it īpaši gadījumos, ja sējumos vai stādījumos tiek lietoti insekticīdi, kā arī, ja blakus saimniecībā ir bišu dravas. Ja uz AAL aizsargiepakojuma un iepakojuma marķējuma ir drošības frāze “**SPe8 Bīstams bitēm**. Lai aizsargātu bites un citus apputeksnētājus, lietot pēc 22.00 un pirms 5.00. vietās, kur: ir ziedoši kultūraugi un/vai ziedošas nezāles; vietās, kur bites aktīvi meklē barību”, tas nozīmē, ka šos AAL minētajās situācijās var lietot tikai nakts laikā. Skaidrojam – “Vietas, kur bites aktīvi meklē barību” ietver arī gadījumus, kad ir novērojama jebkāda aktīva bišu darbība apstrādājamā platībā, piemēram, kad novērojama bišu pārlidošana uz blakus esošu teritoriju barības ievākšanai.

Ieteikums lauksaimniekiem veidot sadarbības kontaktus ar tuvākajiem biškopjiem un informēt tos par plānotajiem augu aizsardzības pasākumiem.

PĒCAUGI

Atsevišķi AAL, galvenokārt herbicīdi, var atstāt pēcietekmi uz nākamajā gadā tajā pašā laukā audzējamiem kultūraugiem. Ja konkrētajam herbicīdam šāda īpašība piemīt, tad tā marķējumā noteikti ir sadaļa, kurā atrodama informācija, kurus kultūraugus nedrīkst sēt vai stādīt attiecīgajā laukā nākamajā vai pat aiznākamajā gadā.

ŪDENS ORGANISMI

Ūdens organismi ir viena no lielākajām ne mērķa organismu grupām. Šajā grupā ietilpst zivis, ūdens bezmugurkaulnieki, sedimentu (nogulšņu) organismi, aļģes un ūdens augi. Lai novērtētu risku ūdens organismiem, iesniegtajam AAL lietojumam aprēķina paredzamās AAL koncentrācijas ūdens vidē (*Predicted Environmental Concentration – PEC*). Iegūtās koncentrācijas vēlāk salīdzina ar katra organisma akūto un/vai ilgtermiņa atbildes reakcijas koncentrāciju. AAL esošajām darbīgajām vielām novērtē to spēju uzkrāties dzīvajos organismos, kā arī augsnē un ūdens sedimentos. Pārsniedzot lietošanas devas vai neievērojot norādītās ūdens aizsargjoslas, pastāv risks piesārņot ūdens vidi un izraisīt organismu bojāeju, kā arī risks, ka viela pastiprinātā daudzumā sāks uzkrāties ūdens organismos, piemēram, zivīs, un vēlāk tiks uzņemta kā barība putniem, zīdītājiem un cilvēkam.

AUGSNE

Augsne ir vide, kura tiešā veidā saskaras ar AAL, tur notiek arī AAL sadalīšanās process un rodas metabolīti (vielas, kas rodas AAL darbīgās vielas sadalīšanās rezultātā). Lietojot AAL, tiek ietekmēti arī augsnē dzīvojošie organismi – sliekas un mikro/makro organismi, kas tiešā veidā nodrošina augsnes apgādi ar skābekli un veicina slāpekļa sadalīšanos. Riska novērtējumā izvērtē akūto un ilgtermiņa iedarbību, – kā AAL un augsnē veidojušies metabolīti ietekmē slieku izdzīvošanu un vairošanās spējas, kā arī AAL darbīgās vielas uzkrāšanās tendences. Pārsniedzot atļautās devas, tas var radīt pārlietu augstu AAL uzkrāšanos augsnē un augsnes organismos, pēc tam radot saindēšanās risku putniem un zīdītājiem.

BLAKUSAUGI

Lietojot AAL marķējumā norādītajiem kultūraugiem, svarīgi, lai darba šķidrums nenonāk uz blakus laukos augošajiem augiem. Novērtējot iespējamās AAL draudus blakuskultūrām, veic riska aprēķinu jau izaugušiem un vēl neizdīgušiem augiem, novērojot tiem fitotoksiskuma izpausmes un/vai to augšanas apjoma izmaiņas, un nepieciešamības gadījumā nosakot aizsargjoslas. Būtiski ievērot marķējumā minētās aizsargjoslas līdz blakus laukam, lai, aizsargājot mērķaugus, nesamazinātu vai pat neiznīcinātu daļu ražas savā vai kaimiņa blakus esošajā laukā. Jāatceras, ka augus drīkst apsmidzināt, ja vēja ātrums nepārsniedz četrus metrus sekundē. Vairāk informācijas [VAAD mājaslapā](#).

Lauksaimniek, saimnieko atbildīgi, jo tieši no Tevis ir atkarīga Latvijas lauku nākotne!

STRĀDĀJOT AR AAL, RŪPĒJIES PAR SAVU DROŠĪBU!

Cilvēki, kuri gatavo darba šķidrumu un izsmidzina to uz lauka, pakļauti tiešai AAL iedarbībai. AAL ietekme var būt tūlītēja vai arī radīt nelabvēlīgas sekas ilgākā laika posmā. Lai nepieļautu AAL iespējami kaitīgo iedarbību, stingri jāseko AAL lietošanas instrukcijai un jālieto marķējumā norādītie individuālie aizsardzības līdzekļi (respirators vai sejas maska, speciāli gumijas cimdi un zābaki, ķīmiski izturīgs aizsargtērps). To neizmantošana vai nepareiza lietošana var izraisīt akūtu iedarbību, piemēram, caureju, vemšanu, elpceļu un acu iekaisumu, kā arī ādas alerģisku reakciju.

Jāatceras, ka ne vienmēr AAL nelabvēlīgā iedarbība pamanāma uzreiz. Ilgstoši neizmantojot vispār vai nepareizi lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus, mēs pakļaujam sevi tādām nopietnām slimībām kā astma, vēzis, neauglība, impotence un citiem neatgriezeniskiem veselības bojājumiem. Tāpēc svarīgi izmantot visus konkrētā AAL marķējumā minētos tieši šim līdzeklim paredzētos individuālos aizsardzības līdzekļus, lai sargātu savu veselību.

Marķējuma ievērošana nav tikai likumdošanas prasība. Tā vistiešākajā veidā var ietekmēt katru no mums gan fiziski, gan materiāli. Tādēļ **AAL jālieto ar augstu atbildības sajūtu, vienmēr atceroties, ka nepareiza to lietošana var radīt paliekošu ietekmi uz apkārtējo vidi, uz mūsu, mūsu ģimenes un pat vēl nedzimušu bērnu veselību.**

Informāciju par pareizu augu aizsardzības līdzekļu lietošanu [VAAD mājaslapā](#).

AAL PAMATOTA LIETOŠANA

Kaitēkļu un slimību izplatībai labvēlīgajos laika apstākļos rūpīgi un regulāri jāapskata savi kultūraugi un jāizvērtē augu aizsardzības pasākumu lietderība. Ja profilaktiskie pasākumi ir veikti, bet kultūraugs tomēr vēl tiek apdraudēts un pastāv risks lieliem ražas zudumiem, var lemt par AAL smidzinājumu. Tas ir jādara ļoti apdomīgi, obligāti izlasot un izpildot visas lietošanas instrukcijas prasības.

VAAD datu bāzē "Kaitīgie organismi" var uzzināt informāciju par biežāk sastopamajiem kultūraugu kaitēkļiem, slimībām un nezālēm. Kaitīgos organismus var atpazīt pēc klāt pievienotajām fotogrāfijām. Atpazīstot kaitēkli vai slimību, vispirms jānovērtē kaitēkļa daudzums vai slimības izplatība un jāizvērtē, vai ir reāls apdraudējums kultūraugam, vai ir sasniegts kaitīguma sliekšnis, un tad jāizvēlas piemērots AAL. Vairāk informācijas par minētās datu bāzes lietošanu un augu aizsardzības līdzekļu marķējuma tekstu [VAAD mājaslapā](#).

Noderīga INFORMĀCIJA:

[VAAD inspektoru novērojumu karte \(slimību un kaitēkļu izplatība populārākajos kultūraugos sezonas laikā\)](#)

[Informācija par pamatvielu izmantošanu augu aizsardzībā](#)

[Informācija par reģistrētiem AAL plašāk audzētām kultūraugu grupām](#)

Mēslošanas plānu iesniegšanas termiņš—15.maijs

Īpaši jutīgo teritoriju robežas ir Dobeles, Auces, Tērvetes, Jelgavas, Ozolnieku, Bauskas, Vecumnieku, Iecavas, Rundāles, Babītes, Mārupes, Olaines, Ķekavas, Baldones, Salaspils, Stopiņu, Ropažu, Garkalnes, Carnikavas, Saulkrastu, Sējas, Ādažu, Inčukalna, Siguldas, Krimuldas un Mālpils novada administratīvās teritorijas robežas, izņemot Vecumnieku novada Valles pagastu un Kurmenes pagastu, Krimuldas novada Lēdurgas pagastu, kā arī Jelgavas, Rīgas un Jūrmalas pilsētas administratīvās teritorijas robežu.

Lauku atbalsta dienesta
E-Pieteikšanās sistēma

Visērtāk mēslošanas plānu kopsavilkumus ir iesniegt izmantojot LAD elektronisko pakalpojumu sistēmu (EPS).

Jāņem vērā, ka pēc 15.maija nav iespējama kopsavilkumu iesniegšana izmantojot EPS.

Mēslošanas plāna kopsavilkumu var iesniegt arī papīra formātā nosūtot pa pastu vai iesniegdot personīgi jebkurā VAAD reģionālajā nodaļā.

www.vaad.gov.lv >
[Kontaktinformācija](#)

MK 23.12.2014. noteikumi Nr.834 „[Noteikumi par ūdens un augšnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem](#)” nosaka:

Īpaši jutīgajās teritorijās apsaimniekojot LIZ 20 ha un lielākā platībā, kā arī audzējot dārzeņus, kartupeļus, augļu kokus un ogulājus trīs ha un lielākā platībā un lietojot mēslošanas līdzekļus, katru gadu ne vēlāk kā līdz kultūraugu sējai vai stādīšanai (ilggadīgiem sējumiem un stādījumiem – līdz veģetācijas sākumam) jā sagatavo **katra lauka mēslošanas plāns**. Mēslošanas plānu **kopsavilkums** Valsts augu aizsardzības dienestā (VAAD) **jāiesniedz līdz 15.maijam**.

Sagatavojot kultūraugu mēslošanas plānu izmanto augšņu agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) datus, vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datus, kas balstīti uz augšņu analīžu rezultātiem akreditētā laboratorijā.

Izmantotie augšņu agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) dati un augšņu analīžu rezultāti nedrīkst būt vecāki par pieciem gadiem un tos glabā vismaz piecus gadus.

Par mēslošanas plānu un citas šajā lapā minētās dokumentācijas neesamību, mēslošanas kopsavilkumu neiesniegšanu VAAD, slāpekļa normu pārsniegšanu u.c. normatīvo aktu pārkāpumiem tiek ierosināta APK lieta un piemērots administratīvais **sods**. Ja pārkāpums konstatēts personai, kas LAD pieteikusies platību maksājumam, papildus administratīvajam sodam, tiek piemērots arī **platību maksājuma samazinājums**.

Kādi dokumentācijai obligāti jābūt saimniecībā:

- lauku vēsture vismaz par pēdējiem trim gadiem
- Katra lauka mēslošanas plāns
- Augšņu agroķīmiskās izpētes materiāli vai augšņu analīžu rezultāti katram laukam
- Iegādāto minerālmēsļu uzskaites dokumenti, kur norādīts minerālmēsļu nosaukums, pamatsastāvs un daudzums
- Dokumenti par kūtsmēsļu un digestāta nodošanu citām saimniecībām (ja ar kūtsmēsliem un digestātu saražotais slāpekļa daudzums pārsniedz 170 kg/ha gadā)
- Ja mēslošanā tiek izmantots digestāts - digestāta analīžu, kas veiktas mēslošanas līdzekļu jomā akreditētā laboratorijā, rezultāti (digestāts analizējam jāņem īsi pirms krātuves iztukšošanas)

UZMANĪBU!!! Slāpekļa mēslojuma normas ar kūtsmēsliem, digestātu un minerālmēsliem nedrīkst pārsniegt MK 23.12.2014. noteikumu [Nr.834 3.pielikumā](#) noteikto.